

OBRTNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjeništvu za izdajo lista „Obrtnik“
Uprava: Ljubljana, Cesta 29./X. št. 19 (Marn Josip).
Naročnina znaša: za celo leto 30.— Din
za pol leta 15.—
posamezna številka 2:50 .

V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto VIII.

Ljubljana, dne 5. februarja 1939.

Štev. 2.

Lovro Pičman, Ljubljana:

Lahko bi prišli do cilja, ako je volja poklicanih za to

V št. 1. našega lista z dne 5. januarja t. l. sem opozoril, da bi bilo treba pristopiti k skupnemu delu, ako hočemo kakih pomembnejših uspehov. Danes pravim to ponovno, da je mogoče le tedaj, ako se pride od lepo zvenceh besed do dejanj.

Da sem dal pobudo za zблиžanje med obrtništvom, je bil razlog, ker sem čutil dolžnost ponovno opozoriti poklicane faktorje iz nasprotnih obrtniških taborov, da končno krenemo na pot, po kateri bo res mogoče koristiti splošnemu obrtništvu. Tudi to mi je dalo pobudo, ker se zelo pogostokrat sliši iz obeh nasprotnih taborov, kakor tudi od ostale javnosti, zakaj se obrtništvo med seboj ne sporazume, ker končno te vsestranske borbe upropaščajo le obrtništvo samo. Ker so se take opazke in želje pojavljale že nekaj let, nikdo pa se ni zganil in stvarno pričel na tem prepotrebem polju, sem končno tudi to nevhvaležno nalogo prevzel.

Ker stoji društvo Jugoslovanskih obrtnikov po nad dveletnih zaprekah pred ponovnim oživitvenjem, sem smatral za nujno potrebno pred tem napraviti poizkus, ki bi ga moral vsak obrtnik pozdraviti z veseljem, posebno pa tisti, ki vodijo ali hočejo voditi obrtništvo.

Da pa si bo širše obrtništvo na jasnem, kateremu tudi pripada namen te akcije in v tem pogledu tudi odločujoča beseda, hočem dati na ta način vsakomur priliko, da o stvari lahko presoja in soodloča na odkrit način, brez vsakih zakulis, kako naj izgledajo naše organizacije ter hočem na tem mestu podati smernice, kako sem si zamislil to akcijo.

V uvodnem članku našega lista z dne 5. januarja t. l. sem opozoril na skupno sodelovanje iz katerega lahko vsak, ki se peča nekoliko več z obrtniškiimi vprašanji, razume, kaj nam je storiti, ako hočemo za obrtništvo doseči kakih večjih uspehov.

V zvezi s preje imenovanim člankom sem slical za dne 12. januarja skupno konferenco, na katero so bili vabljeni poleg naše skupine tudi g. Rebekova in gg. Kavka-Ogrinova skupina, vsakih šest po številu, uglednih obrtnikov z imenovanimi na čelu. G. Rebek se je s svojo skupino prvega razgovora v častnem zastopstvu, t. j. pet po številu, udeležil, iz gg. Kavka-Ogrinove skupine pa se je tega razgovora udeležil samo g. Bokal kot opazovalec. Ker sta se na tem sestanku obe skupini izgovarjali, da smatrate, da je tak sestanek še preuranjen in da iz tega razloga ne moreta podati nobenih konkretnih predlogov na moje zamišljene smernice, katere bom objasnili v naslednjem odstavku.

Nobena izmed ostalih dveh grup se ni zavzela, da bi prevzela iniciativo za na-

daljnje razgovore. Zaradi tega je bilo spoznamno določeno, da skličem tudi prihodnji sestanek, kateri naj bi se vršil po cca. 14 dnevih.

Kakor je bilo dogovorjeno sem za dne 30. januarja sklical ponovni sestanek z dostavo pismenih obvestil g. Kavki in g. Rebeku, kot vodjem njihovih organizacij in z vabilom, naj se tega sestanka udeležita vsak s po 5 do 6 svojimi prijatelji. Vabila so bila dostavljena v četrtek 26. januarja in na nemalo začudenje dobim malo pred določeno konferenco, ko smo bili že v velikem številu zbrani, pismo od g. Kavke, iz katerega se je dalo ugotoviti, da se g. Kavka s svojo skupino tudi drugega razgovora ne bo udeležil z opravičilom, da bi pri tem morale sodelovati vse obrtniške organizacije po svojih pooblaščenih zastopnikih. Tudi g. Rebek je na ta sestanek poslal samo svojega opazovalca g.

Obrtniki!

Povabite svoje znance na priljubljeni

obrtiški ples

(planinsko rajanje),

katerega priredi zadruga

„Dom Jugoslovanskih obrtnikov“

r. z. z o. z. v Ljubljani

dne 4. februarja 1939. ob 20. uri
v KAZINI.

Kdor ni prejel vabila, naj smatra ta poziv kot vabilo! Vsi dobrodošli! Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Igliča brez kakih pooblastil za kako skupno akcijo. K temu pripominjam, da je bilo že na prvem sestanku jasno obrazloženo, da so to predrazgovori, ker je treba najprej, da se v ožjem krogu in ako že smem tako imenovati, vodilni faktorji medsebojno porazgovorimo in če je mogoče sporazumemo, da tako napravimo skupen program, katerega nato predložimo širšemu obrtništvu v odobritev in event. korekturo. Smatram, da bi bilo brezplodno vsako delo, kakor je bilo do sedaj, ako si najprej mi ne napravimo programa, se na istega zedinimo ter častno obvežemo, da bomo istega tudi držali. Ne morem si misliti uspeha, če bi se šele pred široko maso prerekali za program in način organizacije ali pa celo v tem, kdo naj igra kako vlogo.

Da pridem s konkretnimi predlogi, kakor sem že na teh sestankih omenil, sma-

tram, da bi bilo vse prav lahko izvedljivo na sledeči način:

a) Izmed vseh treh skupin naj bi se osnoval pripravljalni odbor, v katerega naj bi vstopili iz vsake skupine 3—6 članov.

b) Ker imam občutek, da nobena izmed organizacij ne bi hotela žrtvovati zaradi prestiža na zunaj svojih imen, naj bi od vsake organizacije v novi organizaciji ostalo eno izmed treh naslovov, kakor n. pr. g. Rebekovi skupini, **obrtno društvo**, gg. Kavka-Ogrinovi skupini, **zveza Slovenskih obrtnikov** in za našo skupino pa naj bi ostal list „Obrtnik“.

Razumljivo, da bi se imela pravila tako za krajevna obrtna društva, kakor za zvezo primerno prilagoditi, da bi ustrezala namenu take organizacije.

c) Vsaki skupini bi moralo biti zajamčeno, da lahko vpiše vse svoje prijatelje v novo društvo, v pravilih pa bi se zajamčil tudi proporc, po katerem bi bilo mogoče, recimo v tem primeru, postaviti 3 kandidatne liste in skupina, katera bi imela največ glasov bi dobila tudi po proporcju temu primerno število odbornikov in predsednika; druge skupine pa prvega odnosno drugega podpredsednika in odgovarjajoče število odbornikov. Ta način smatram, da je najbolj pravičen ter ne bi mogel nikdo nikogar izigrati, ker bi o tem odločalo obrtništvo, kakšno hoče imeti zastopstvo.

Ko bi bila taka pravila sprejeta najprej od pripravljalnega odbora in ostalega obrtništva in s tem zajamčeno parlamentarno in proporcno zastopstvo vsaki skupini, tedaj naj bi se avtomatično razpustila vsa ostala društva.

Ne rečem, da mora biti izključno taka organizacija ali vsekakor mislim, da bi bila taka primerna in koristna za celokupno obrtništvo sprejemljiva, pa tudi za vse skupine do vodilnih oseb in končno tudi brez škode za politične stranke, kajti zasebna politična svoboda, bi se ne smela nikomur kratiti in gotovo bo stranka, katera je ali bo bolj naklonjena organizaciji in stanu, pridobila na svojo stran tudi več obrtništva, toda v organizaciji samji pa bi morala prodrati zavest, da je nedovoljeno pogrevanje politične strasti.

Obrtniški list, ki bi nato izhajal samo eden, recimo v tem primeru „Obrtnik“, bi lahko izhajal tedensko ter bi res prinašal obrtništvu gradivo, kakršno mu je potrebno in od katerega bi imel koristi in pa da se mu ne bi bilo treba bati, kakor doslej, ki se že po nepotrebnem smatra obrtnika po njegovem listu kot nekakega nasprotnika.

Delo, ki ga sedaj vršijo tri organizacije raztreseno, bi morali odkrito priznati, da vsaka po svoje težko životari in mnogo-

krat ni prav nič drugega, kakor brezplodno tekmovanje med seboj za stvari, ki za obrtništvo nimajo nikakega pomembnejšega haska. Obrtništvo Slovenije se je zelo rado trkalo na prsa, češ, da je ono na prvi stopnji v državi, zelo radi pa so to podčrtavali tudi drugi faktorji ali žal je treba temu ugotoviti, da ni tako. Ako pogledamo tovariše v Beogradu in Zagrebu, oni imajo ugledne svoje organizacije in veličastne svoje obrtniške domove, kaj pa imamo mi? O tem smo si dali zelo slabo izpričevalo in skrajni čas je, da začnemo tudi mi misliti in brez odlašanja dejansko pristopiti k poleg prej omenjenim pripravam tudi k pripravi za zgradbo **obrnliškega doma v Ljubljani**, kajti šele takrat bomo dokazali, da smo enakovredni tovarišem v Zagrebu in Beogradu. Ako pa hočemo to doseči, ne smemo vedno z onim odlašanjem, češ, da je preuranjeno, treba pristopiti brez odlašanja in energično k delu, da bomo nadoknadili kar smo zamudili.

Zavarovanje obrtništva

Obrtniška združenja so prejela pred dnevi od Zbornice za TOI v Ljubljani načrt uredbe o zavarovanju obrtništva, katerega je izdelalo ministrstvo trgovine in industrije, da naj uprave združeni oz. članstvo zavzame k osnutku svoje stališče ter stavi tozadevno tudi pripombe.

Zanimivo je, da je bil resen namen še v teku zadnjih dveh mesecev leta 1938. izdati tozadevno uredbo, ki predvideva obvezno zavarovanje obrtnikov za vso državo. Gospodarske zbornice so v interesu obrtništva in glede na osnutek, ki je bil na razpolago, posebno pa še zaradi občutne obremenitve obrtništva z novimi prispevki zavzele stališče, da se mora uredba pred uveljavljenjem dostaviti vsem zbornicam, ki naj zaslišijo obrtništvo ter

Ker pri zadnjih sestankih po mojem mnenju ostali dve grupi nista pokazali zadostnega zanimanja za to, najsi bo, da ni sta razumeli mojih smernic ali iz katerih koli drugih razlogov, pričakujem, da bo sta dali na to moje pojasnilo brez zavlačevanja primerno iniciativo za nadaljnje razgovore, ako imata oni dve mogoče še boljše predloge.

Da pa ne bo kdo napačno razumel te moje akcije, najsi bo to iz nasprotnih taborov ali pa iz naših vrst, poudarjam še enkrat, da sem ta korak smatral za nujno potreben predno pričnemo z delovanjem D. J. O., ker potem, ko bi se pričele event. pogrevati stare strasti, bi bil verjetno ta korak zamujen. Pri tem pa poudarjam, da mi ne podcenjujemo pri tej priliki nikogar ter isto odsvetujemo tudi drugim v primeru, da v nasprotnih grupah ne bo prodrl razum in obrtniška zavest, tedaj bo društvo Jugoslovanskih obrtnikov moralo naprej po začrtani poti, obrtništvo pa bo odločalo in sodilo.

njega organizacije ter po predlogih in mnenjih teh staviti konkretno predlog o stališču obrtništva do osnutka uredbe oz. do socialnega zavarovanja sploh.

Osnutek uredbe, kakor je predložen, predvideva obvezno zavarovanje obrtništva za vse obrtnike za primer nesreče, onemoglosti, starosti in smrti ter za primer bolezni. Izvzeti od obveznega zavarovanja so samo nekateri primeri med temi tudi osebe, ki so že dovršile 50 let starosti, vdove, ki nadaljujejo obrt umrlega moža, žene, ki izvršujejo obrt obsojenega moža itd. Pokojninsko zavarovanje je prvi primer zavarovanja, ki predvideva invalidsko rento (pokojnino) zavarovancu ter v primeru njegove smrti vdovi, oz. otrokom. Sam osnutek podrobno navaja za

primer pokojninskega zavarovanja, kdaj se doseže pravica do rente v primeru nesreče, v primeru starosti, prejemanje rente po vdovi, otrokih, odpravnini, prestopu mirovanja in nadaljevanju zavarovanja, kakor o prostovoljnem zavarovanju premijskih vlog itd. Invalidsko rento dobi zavarovanec po 5 letih zavarovanja oz. plačilu premijskih vlog, brez čakalnega roka. V primeru če je invalidnost nastala izven obrtnega poslovanja pa je predvideno oz. predpisano petletno predhodno plačevanje premijskih prispevkov. Višina invalidske rente je predvidena z uredbo, kjer je naveden primer, vendar pa so še v dodatku predvidene razne variante tako, da se renta ravna po višini vplačane premijske vloge. Minimalna invalidska renta znaša 200 din mesečno, po 10 letih rednega plačevanja premij 250 din za vsako leto dalje pa se premija viša po 10 din. Za pridobitev starostne rente je predvidena življenjska doba 65 let starosti s pogojem plačila 10 let predpisane premije. Renta sama se prične z mesečno pokojnino 250 dinarjev. Od vštete 11. leta dalje pa raste mesečni pokojninski znesek za 10 din za vsako nadaljnje leto rednega plačevanja mesečnih prispevkov. Na podlagi, kakor predvideva uredba bi znašala mesečna pokojnina po 30 letih plačevanja 450 din. Koliko dobe svojci, vdova in otroci, v primeru smrti zavarovanca je tudi predvideno, vendar pa morejo skupno dobiti največ 90% kar bi prejel zavarovanec... Koliko bodo mesečni prispevki premije, ki jih bo moral obrtnik plačevati za svoje zavarovanje bo moral odločiti šele Pokojninski zavod, ki bo ustanovljen. Po izračunih zavarovalnih strokovnjakov pa je razvidno iz dodatka priloženega načrta uredbe, da bi moral plačevati obrtnik pri višini invalidske in starostne rente, kakor goraj navedeno, torej pri minimalni, kakor predvideva uredba, okroglo 70 din me-

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Kako čehoslovaška pospešuje svoje obrtništvo

(Po „ČJ privrednem godišnjaku“ od ing. O. Papeža, direktorja Zavoda za pospeševanje obrti pri trgovinsko obrtniški zbornici v Pragi.)

V začetku preteklega leta je posetila čehoslovaška delegacija predstavnikov obrtniške zbornice iz Beograda z namenom, da se informira o delu in ustanovah za pospeševanje obrtništva v Čehoslovaški. Delegacija je obiskala več čehoslovaških zavodov za pospeševanje obrtništva in je ob tej priliki bila pri zavodu za pospeševanje obrtništva v Pragi informativna konferenca, kateri so poleg delegatov prisostvovali tudi iz čehoslovaške strani predstavnik ministrstva trgovine, državnega sveta, Čehoslovaške-jugoslovanske gospodarske zbornice v Pragi in zavoda za pospeševanje obrtništva v Pragi. Na tej konferenci je bila razpravljana možnost uspostavitve ožjega stika med ustanovami za pospeševanje obrtništva v naših dveh bratskih državah, kakor tudi vprašanje izmene učencev, mladih pomočnikov in mojstrov v smislu gospodarskega sodelovanja in dovrševanja. S čehoslovaške strani je bil stavljen predlog, da se gotovo število jugoslovanskih obrtnikov vzgoji po čehoslovaškem vzoru za strokovne učitelje jugoslovanskih ustanov za pospeševanje obrtništva.

Glede na to želim podati strokoven pregled razvoja čehoslovaških ustanov za pospeševanje obrtništva, da pokažem njihov današnji položaj in sredstva, s katerimi delajo, da bi bile koristne čehoslovaškim strokam.

Nastanek naših zavodov za pospeševanje obrtništva spada v dobo prejšnjega veka, torej še v dobo Avstro-Ogrske, ko je leta 1898. po zgledu Dunaja trgovinska obrtniška zbornica v Pragi osnovala svoj zavod za pospeševanje obrtništva. To je bil prvi zavod te vrste v Češki. Sprva je bil najbolj poznan pod imenom „Tehnološko-indu-

strijski muzej“ kar je bilo upravičeno z ozirom na dunajski primer, kjer je „Technologische Gewerbemuseum“ bil sestavni del Gewerbebeförderungsinstituta. To je bilo v času, ko je bilo potrebno uveriti malega obrtnika, da stroji, ki se je tedaj vse več uveljavil v industrijski proizvodnji, ni sovražnik obrtniške delavnice, temveč da more tem bolj v njej postati dober sodelavec. Zato je Tehnološki muzej v onem času potom stalnih razstav prikazoval delavne stroje, njihovo delovanje, ustroj in delavno sposobnost, trudeč se pri tem, da malega obrtnika s praktičnimi primeri vpozna z njihovo koristnostjo.

Razumljivo je, da so te razstave bile samo ena vzporednih akcij za pospeševanje obrtništva, s katero se je od vsega pričetka skušalo pomagati obrtniškiemu stanu praktičnim potom ter potom predavanj, tečajev ter tehnično s pomočjo natečajev, gradnjo delavnic, posvetovanjem in pa gospodarsko z izposojajo tehničnih priročnikov, cenanim kreditom za nakup strojev, posredovanjem obrtniških proizvodnih in nabavljajnih zadrug. Pri vsem tem se ni pozabljalo na potrebno vzgojo obrtniškega naraščaja z sodelovanjem obrtnih nadaljevalnih šol, kakor s sodelovanjem združenj obrtnikov in ostalimi stanovskimi strokovnimi organizacijami.

Danes imamo v Čehoslovaški skupno trinajst zavodov za pospeševanje obrtništva, katerih delokrog obsega teritorij vse republike. Po organizacijski strukturi ti zavodi niso enotno izvedeni. V Češki in Opavi so ti osnovani pri trgovinsko obrtniških zbornicah ter se njihova teritorialna pristojnost krije z področjem zbornic. V Moravski obstoja pri državnem obrtniški svetov dr-

žavni zavod za pospeševanje obrtništva s češko in nemško sekcijo, katerega teritorialni delokrog obsega Moravsko. V Turčanskem Sv. Martinu v Slovaški obstoja edini čehoslovaški državni zavod za pospeševanje obrtništva, kateri ima v Užhorodu izpostavo za Podkarpatsko Rusijo. V Mladi Boleslavi je osnovan Zavod za pospeševanje obrtništva v obliki društva, medtem ko v Pardubicah obstoja občinski zavod. V Chrudimu in Klatovu obstojita izpostavi zavoda za pospeševanje obrtništva v Pragi in Plznu. Ta organizacijska heterogenost je bila vzrok osnovanju prostovoljnega zavoda za pospeševanje obrtništva v CSR. Zveza je bila osnovana leta 1933. ter je z delom pričela 1934. pod vodstvom praškega zavoda, katerega predsednik postane avtomatsko tudi predsednik Zveze, direktor pa avtomatsko direktor-referent. Zveza obsega vseh 11 samoupravnih zavodov, medtem ko drž. zavod za pospeševanje obrtništva v Turčanskem Sv. Martinu s svojo izpostavo v Užhorodu z zvezo samo sodeluje v primerih, kadar to zahtevajo skupni interesi. Pri ministrstvu trgovine in industrije se pripravlja državna centrala za pospeševanje obrtništva.

Zavodi za pospeševanje obrtništva so predvsem tehnične ustanove. V njihovih svetovalskih delajo inženjerji z univerzitetnim študijem ter eventualno absolventi višjih srednjih tehniških šol, poleg ostalega administrativnega in tehničnega osebja. Na čelu državnih in zborničnih zavodov izvemši praškega in libereckega so direktorji, ki so pravniki in višji uradniki državnih svetov oz. trgovinsko obrtniških zbornic. Drugače so upravni organi vseh teh čehoslovaških zavodov, kuratoriji z voljenimi ali imenovanimi predstavniki, med katerimi je treba v prvi vrsti omeniti predstavnika ministrstva trgovine, predstavnika ministrstva prosvete in predstavnike poedinih dežel čehoslovaške republike.

sečnega prispevka. Po raznih alternativah pa posnemamo iz dodatka, da bi na primer pri plačilu mesečnega prispevka 90 — din bila začetna renta 300 din ali po 30 letih zavarovanja 600 din. Za vplačilo premij po 140 din mesečno in pri starosti obrtnika 30 let bi znašala pokojninska renta po 30letnem plačilu 1000 din mesečno itd.

Posebej je v uredbi predvideno tudi upoštevati zavarovanja obrtnika in plačevanje prispevkov, ko je bil še kot vajenec ali pomočnik zavarovan pri zavodu za zavarovanje delavcev ali pa če je prestopil z obrtovanjem in postal zopet delavec. Vse v delavskem zavarovanju vplačane premije ostanejo pri zavodu za zavarovanje delavcev in se ne prenesejo v zavod za zavarovanje obrtnikov. Čim pa nastopi primer invalidnosti, starosti ali onemoglosti tvorijo osnovo za izračunavanje invalidske rente ali pokojnine skupna doba, katero je bil zavarovan in je za njo redno plačeval premije pri zavodu za zavarovanje delavcev in pri zavodu za zavarovanje obrtnikov. Vsak zavod mora prispevati svoj del. Uredba torej predvideva, da se je obrtniku rešilo to kar je plačeval, ko je bil še vajenec odnosno pomočnik. To določilo je vsekakor važno.

V vse podrobnosti se na tem mestu ne moremo spuščati, ker so več ali manj organizacijskega značaja, pa tudi preizkušene v sličnih vrstah zavarovanj. Kar pa nas slovenske obrtnike mora še posebej zanimati je dejstvo, da predvideva uredba centralizacijo obrtniškega zavarovanja, tako, da bi bil en sam centralni zavod za zavarovanje obrtnikov. Kje bo sedež tega zavoda še ni določeno, pač pa bo z uredbo predpisov to šele ministrstvo trgovine in industrije določilo. Škodljivost centralizacije raznih ustanov nam je že znana, radi česar moramo tudi v tem pogledu zahtevati, da se za območje Slovenije določi svoj pokojninski zavod za zavarovanje obrtništv. V zvezi s tem, ko se morejo ustanoviti avtonomni zavodi za zavarovanje obrtništv po pokrajinah bo treba v uredbi, ki bo sprejemljiva, predvideti tudi določila za ustroj teh organizacij in upravo. Kakor se vidi po načrtu uredbe, ki predvideva pobiranje mesečnih premijskih prispevkov po Osrednjem zavodu za zavarovanje delavcev je mišljen centralni zavod, kot je to izvedeno za zavarovanje delavstva, zaradi česar se predvidevajo tudi poslovalnice po poedinih

Vzdrževanje čehoslovaških zavodov za pospeševanje obrtništv je različno zaradi njihove organizacijske neenakosti, financiranje zavodov pa se vrši potom odgovarjajočih proračunov poedinih ustanov. Državne zavode financira ministrstvo trgovine, državni zavod v Brnu financira moravskošleski državni svet, medtem ko zavode poedinih zbornic financirajo pristojne trgovinske in industrijske zbornice. Vsi samoupravni zavodi dobivajo še poleg tega od ministrstva trgovine tudi državno podporo za vzdrževanje in urejevanje, samoupravni zavodi v Češki pa dobivajo pomoč od deželne češke uprave (Deželni svet in državni obrtniški svet). Na žalost ta odvisnost od subvencij, ki v stvari predstavlja nadoknado za naloge storjene zaradi prenosa državne ali deželne funkcije na samoupravne zavode, ne dovoljuje, da se akcija na pospeševanju obrtništv v naših zavodih povzdigne na odgovarjajočo višino. Če se vzporedno stroški za vzdrževanje poedinih samoupravnih zavodov, ki znašajo letno približno 3,5 milijona Kč, z državno subvencijo, ki znaša 550.000 Kč, se mora priti do zaključka, da je državna pomoč nezadostna. Pri državnem zavodu za pospeševanje obrtništv v Turčanskem Sv. Martinu in njegovi izpostavi v Užhorodu je situacija povsem obratna. Njihove proračunske izdatke v celoti nosi država, katere je v Turčanskem Sv. Martinu zgradila državni zavod za pospeševanje obrtništv pravo palačo. Ta zavod bo po svoji popolni izgradnji najbolje urejen zavod te vrste ne samo v Češko-slovaški, temveč tudi v vsej Evropi. Z druge strani pa delo take državne ustanove ne more biti nikdar tako elastično, kakor delo samoupravnih ustanov. (Se nadaljuje.)

pokrajinah in krajih. Pripomniti je, da je predvideno obvezno zavarovanje na minimalni osnovi, katerega pa je mogoče tudi spremeniti v višje zavarovanje proti plačilu višjih prispevkov, kar se bo posebej določilo, če si hoče posamezen zavarovanec zase ali za svoje preskrbeti višjo invalidsko ali starostno rento.

Dolžnost obrtništv se je torej izjaviti glede na predložen osnutek, če smo obrtniki za to, da se izvede obvezno zavarovanje obrtnikov. Brez dvoma je, da smo si vsi obrtniki na jasnem o potrebi svojega socialnega zavarovanja, posebno pa še to občutimo tedaj, ko nastopijo potrebni primeri, saj smo priča z dneva v dan mnogim primerom obubožanja obrtnikov, ki nimajo nikjer nikake opore za svoje udejstvovanje v obrtniških poklicih. Zato moramo že iz globoke obrtniške zavesti in čuta samostojnosti vsekakor biti za obvezno zavarovanje obrtništv, ko smo že po določenih drugih zakonov obvezni svojim vajencem in pomočnikom plačevati prispevke za njihovo zavarovanje. Razumljivo je, da bodo vsakogar zadeli izdatki za to zavarovanje, vendar pa to ne sme nikogar motiti, da se ne bi odločil za obvezno zavarovanje, kajti zavedati se moramo, da bi bil pri prostovoljnem zavarovanju efekt minimalen. Predvideni prispevki pa tudi niso tako visoko vzeti, da bi se ob malo dobri volji za kasnejše prejetje rente ne mogli pogrešiti.

K temu bi bilo še pripomniti, da bi se morali prispevki za socialno zavarovanje obrtništv, kot izdatek šteti med odbitne postavke pri napovedi pridobnine že z ozirom na socialno stran. Imamo med nami tudi visoko število obrtnikov, ki iz socialnih razlogov nikakor ne morejo razumeti, da bi morali biti zavarovanje prisilno, češ, da je treba prepustiti to svobodni odločitvi ter, da ni nobena prisiljena stvar dobra za kar imamo dovolj izkušenj. Dalje se čuje obrtnike, da dobro

situiranim obrtnikom zavarovanje ni potrebno, sicer pa naj oblast čimprej zniža ogromne davke, kakor tudi zaščiti obrtništv pred izrabljanjem s strani nelegalnih obrtnikov. Gotovo je potreba pri vprašanju, kakor je zavarovanje obrtništv, mnogo stvari upoštevati pri presoji in odločitvi ali neodločitvi zanje. Končno pa moramo priznati, da se obrtnik sam za sebe le v mali meri briga, da je vodil vedno le račune o vsem mogočem, o sebi pa najmanj. Sedaj ko gre za zavarovanje, moramo biti vsi kompaktno za to, da se ta izvede, kar terja naš lastni interes, pa tudi interes zanamcev. Kako naj se izvede po skupinah, to je zavarovanje za bolezen oz. pokojnino, imajo dolžnost izjaviti se združenja, vsekakor pa je potrebno za obrtnike tako eno, kakor drugo zavarovanje.

V kakšne podrobnosti ali zastopanje stališč se ne moremo spuščati, ker o tem bo itak izpregovorilo obrtništv na sestankih združenj. Načelno pa moramo izjaviti, da smo za zavarovanje obrtništv za oba primera, ker zahteva to sedanj čas pa tudi zrelost in zavest obrtništv. Kakšni bodo prispevki in kako se bodo ti ravnali pa bo itak določeno posebej, pri čemer je treba upoštevati najšibkejšo obrtnike, da se tudi tem omogoči zavarovanje, čeprav še z nižjo premijo, kakor predvideva uredba tako, da bi si zasigural tudi najšibkejšo stoječi obrtnik vsaj nekaj za primer bolezni, starosti, onemoglosti ali invalidnosti, razumljivo pa je, da bo treba v takem primeru plačati tudi vsoto, ki bo znašala od 30 do 50 din mesečno.

Da bo zavarovanje izvedeno in prisilno o tem tudi ne moremo več dvomiti, ker je to želja zakonodajalca, pri čemer pa je treba upoštevati tudi vztrajno zahtevo obrtništv gotovih pokrajin po izvedbi tega. Želeti moramo le, da se naj po osnutku upravičene predloge in izpremembe upošteva, pri čemer moramo posebej zahtevati ustanovitev avtonomnih zavodov za zavarovanje obrtništv, v katere bo imelo obrtništv zupanje in kateri bodo gotovo tudi v doglednem času pokazali dobre rezultate, za kar je treba s strani nas obrtnikov dobre volje, požrtvovalnosti, pa tudi žrtvovanja za samega sebe in svoje. Blagodejen vpliv novo ustanavljalčevega se socialnega zavarovanja obrtništv bo obrtništv samo čutilo, kar ne smemo prezreti, saj se bodo v pokojninskem zavodu obrtništv zbrali visoki denarji, katere bo mogel zopet uporabiti obrtnik v najrazličnejše svrhe svojega udejstvovanja. Iz vsega torej sledi, da si bomo obrtniki z uvedbo svoje zaščite potom zavarovanja utrdili svoj socialni položaj v nemali meri pa tudi gmoten in splošen položaj obrtniškega gospodarstva, sebe in svojcev.

Naročnike prosimo za poravnavo naročnine za „Obrtnika“

poslužite se položnice št. 12986.

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije a. d.

Podružnica Ljubljana

Gajeva ulica 6.

Telefon št. 20-30

Centrala Beograd

Glavna podružnica ZAGREB

Podružnica Sarajevo

Delniška glavica din 75.000.000.—

Udeležba države din 30.000.000.—

Rezervni fond nad din 5.000.000.—

Podeljuje obrtnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoče račune in posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev.

Sprejema od vsakogar vloge na hranilne knjižice in tekoče račune po najugodnejšem obrestovanju.

Upravlja imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij.

Izvršuje najkulantneje vse ostale bančne posle.

Obrtniki! V Vašem lastnem interesu je, da vse svoje denarne posle izvršujete potom svojega denarnega zavoda.

Dr. Stojan Bajič:

Poslovne knjižice (legitimacije)

(Po „Organizatorju“)

Poslovne knjižice služijo (čl. 3 uredbe, 2. odst. čl. 1 pravilnika): 1. kot javna lista o istovetnosti imetnika, 2. kot dokaz vrste in časa njegove zaposlitve, 3. za vpisovanje podatkov pri upravnih za posredovanje dela in pri ustanovah socialnega zavarovanja, kolikor ne izdaja posebnih članskih knjižic, 4. kot kontrolna in potniška legitimacija po 2. odst. § 148 uredbe o preskrbovanju brezposelnih delavcev (čl. 3 uredbe, 2. odst. čl. 1 pravilnika). Z določbami o teh legitimacijah niso izpremenjene določbe o spričevalih, ki veljajo še neokrnjene dalje (§ 1163 o. d. z., § 249 in 250 o. z.). Službojemnik se mora ob vstopu v službo izkazati z legitimacijo. Ne ustanavlja pa uredba — drugače kakor ukinjeni § 309 obrtnega zakona — dolžnosti, da bi moral službojemnik izročiti poslovno knjižico, da jo hrani. To je razumljivo tudi zato, ker rabi službojemnik legitimacijo tudi med trajanjem službenega razmerja, ker so na pr. organi socialnega zavarovanja dolžni, da zahtevajo od zavarovancev, ki se nanje obračajo, njihovo poslovno knjižico, bodisi da ugotovijo njeno rednost, bodisi da vpišejo potrebne podatke, bodisi da jih zadržijo za čas bolezni (čl. 12 uredbe). Uredba določa samo, da mora tisti službodavec, ki je pridržal poslovno knjižico, vrniti knjižico službojemniku najkasneje v 24 urah po prenehanju službenega razmerja, ker bi ga zadela sicer kazen po t. e) čl. 15 uredbe. Glede vpisov določa uredba, da je službodavec dolžan na določena mesta vpisati začetek zaposlitve, njeno vrsto in konec zaposlitve, dočim drugih podatkov razen tistih, ki so v obrazcu predvideni, službodavec ne sme vpisati, posebno niti dobrih, niti slabih ocen službojemnika ali opomb o njegovi sposobnosti in kakovosti. Tudi ne sme službodavec delati v knjižici nikakih znakov; svoje popravke vpisov mora overiti s svojim podpisom in po možnosti tudi s pečatom tvrde (čl. 9 uredbe in čl. 6 pravilnika). Prislilne družbe imajo pravico overiti vpise službodavca o nastopu in izstopu iz službe v tistih knjižicah, ki jih združnja izdajo; overitev izvrši prislilno združnje kraja službojemnikove zaposlitve, občine pa takrat, kadar je službojemnik zaposlen izven sedeža prislilne družbe (čl. 10 uredbe, in 4. odst. čl. 6 pravilnika). Vpise vršijo za določena mesta tudi ustanove socialnega zavarovanja in posredovanja dela; poleg tega lahko pristojni minister nameni prazne strani v knjižici za nadaljnje vpise.

Uredba in pravilnik urejata tudi obnavljanje poslovnih knjižic. Poslovna knjižica velja 10 let, odkar je bila izdana, zamenjana ali obnovljena. V desetem letu je imetnik namreč dol-

žan zahtevati, da se mu knjižica zamenja. To lahko stori tudi pred tem časom, če je knjižica popolnoma izpolnjena ali poškodovana (čl. 4 pravilnika, čl. 5 uredbe). Če se knjižica izgubi, se ne amortizira po splošnih predpisih nespornega postopnika (§ 240 i sl.), marveč po čl. 6 uredbe (2. odst. čl. 4 pravilnika). Službojemnik je dolžan izgubo naznaniti ustanovi, ki je pristojna za izdajo knjižice; ona izda novo knjižico in prijavi izgubo v svojem glasilu. Poleg tega obvesti ustanova, ki je novo poslovno knjižico izdala, dotično ustanovo, ki je izdala prvotno knjižico. Tudi izpolnjene ali poškodovane knjižice obnavljajo iste ustanove, ki so po čl. 4 uredbe in čl. 9 pravilnika pristojne za izdajo poslovnih knjižic sploh. Le poslovne knjižice oseb, ki so zaposlene pri vojaštvu, obnavlja starešine dotičnih poveljstev in naprav (2. odst. čl. 10 pravilnika). Kaj se ob taki priliki vpiše v novo knjižico, določa 4. odst. čl. 10 pravilnika.

Posebne določbe veljajo za zamenjavo dosedanjih legitimacijskih listin. Treba jih je zamenjati najkasneje do 31. decembra 1939, ker izgubijo po tem roku svojo veljavo. Zamenjavo izvršijo v krajih, kjer posluje kako državno krajevno policijsko oblastvo (uprava policije, mestna policija ali policijski komisariat), to oblastvo, v ostalih krajih pa pristojno občinsko oblastvo oziroma pristojna prisilna združba obrtnikov ali trgovcev, v kolikor je po čl. 9 pravilnika pristojna za izdajo poslovnih knjižic (čl. 17, 2. odst. pravilnika).

Poleg kazni, s katerimi grozi kazenski zakon (t. 2 § 222) tistim, ki lažno napravijo ali pa predurajo delavske knjižice z namero, da bi preslepili oblastvo ali zasebnika zaradi svojega ali koga drugega boljšega napredovanja, določa tudi uredba v čl. 15 kazen od 50 do 500 din za tistega, ki daje netočne ali nepopolne podatke o svojem poklicu, ki izpolnjuje knjižico, dasi ni zato upravičen, kdor vpisuje netočne podatke ali jih ne vpisuje v določenem roku, kdor vpisuje nekaj, kar ni predpisano v obrazcu, kdor zaposluje službojemnika brez poslovne knjižice, kdor neupravičeno zadržuje poslovno knjižico ali jo namenoma uniči, izgubi ali napravi neopornost in kdor uporablja več poslovnih knjižic.

Pripomniti je še treba, da velja glede izdajanja, obnavljanja in zamenjave poslovnih knjižic, kakor tudi vseh listin, prošnji in izkazov z njimi v zvezi, prav tako glede vpisov in overitev v knjižicah — kakor že doslej po § 436 obrtnega zakona — **taksna prostost** (čl. 14 uredbe in 6 odst. čl. 5 pravilnika).

Razno

Privredni godišnjak za prošlo leto 1938. je izdala Jugoslovansko - Češkoslovaška privredna zbornica v Beogradu. Češkoslovaško - Jugoslovanski privredni godišnjak je izšel drugi, kot periodična publikacija v seriji periodičnih letnih publikacij o Jugoslovansko - Češkoslovaških odnosih ter o češkoslovaškem gospodarstvu. Godišnjak je zanimiva publikacija, v katerem je več člankov uglednih gospodarstvenikov, ki razpravljajo o najrazličnejših problemih gospodarstva in socialne zakonodaje. Zanimiv je posebno članek z naslovom „Kako Češkoslovaška pospešuje svoje obrtništvo“, katerega v prevodu in v izvlečku posebej objavljamo.

„Savremena Arhitektura“. Pred kratkim je izšla druga izdaja prve številke naslovne revije, ki je ilustrirani strokovni časopis za notranjo opremo, katerega izdaja M. Biondič v Zagrebu, Kurečeva ul. 3/III. Navedeni strokovni list je namenjen predvsem vsem mojstrom mizarjem, kakor tudi ostalim tapetnikom in drugim, ki se bavijo z izvršitvijo notranjih oprem, predvsem pa, ki se ravna po današnji sodobni arhitekturi. List bi izhajal redno vsak mesec z najnovejšimi slikami umetnega mizarstva, tapetništva v perspektivnih skicah. Prva številka obsega 16 strani in ovitek s 6 slikami v baryah, ki predstavljajo razne notranje opreme ter k temu tehnične podatke. Pripominja se, da bo posebna skrb posvečena v tem listu perspektivnemu risanju, ki bo pričeniš s tretjo številko tega lista, podan na dva načina in sicer frontalno ter akcidenčno, to pa predvsem zato, da bodo poedini predmeti oz. notranji prostori najbolj prikazani. Priporočamo nabavo tega lista vsem, ki se bavijo z notranjo opremo.

VII. Kongres Zveze klubov damsko-frizerskih mojstrov v Jugoslaviji, se vrši jeseni leta 1939. v Ljubljani, na katerega se že sedaj opozarja vse damske frizerje in frizerke dravske banovine. Ta stroka bo imela jeseni prvokrat kongres svoje

zveze v Ljubljani. Sedmič se bodo sestali na kongresu damski frizerji in frizerke, ter tekmovali v svojih panogah. Poleg prednjega pa bodo razpravljali tudi o svojih težnjah, katere ščitijo klubi in zveza. Za sodelovanje so vabljeni vsi pripadniki stroke preko združenj, mojstri, pomočniki in vajenci, da se udeležijo kongresnega friziranja in ostalih del. Poziva se pomočnike, da osnujejo sekcije in klube v svrhu častnega zastopanja pomočniških zborov iz poedinih krajev. S skupnim nastopom se želi dokazati, pa tudi pridobiti zanj damsko-frizerske stroke, kakor tudi njen napredek in dovršitev; posebej še opozarja klub damskih frizerjev in frizerk vse člane klubov v dravski banovini, da store vse za izpopolnitev v svoji stroki. Na manifestaciji — kongresu ne sme nikdo manjkati, vsak se mora žrtvovati, da s svojim deležem čim več doprinese k častnemu uspehu VII. kongresa damskih frizerjev, na katerem morajo še posebej pripadniki stroke iz Slovenije dokazati svojo sposobnost, tako da bo kongres v ponos vsej Sloveniji in Jugoslaviji.

Volitve za obrtniško zbornico v Zagrebu. Ker je delu svetnikov obrtniške zbornice v Zagrebu potekel mandat so razpisane nove volitve ter so v nekaterih krajih svetniki že izvoljeni, ker je bila postavljena samo ena kandidatna lista. V nekaterih krajih pa je postavljenih več kandidatnih list, med drugim tudi v Zagrebu za po 7 svetnikov, kjer je nosilec ene liste Milan Ramušček, predsednik Saveza hrvatskih obrtnikov, druge pa Dragotin Delač, krojač iz Zagreba.

Predlog državnega proračuna za l. 1939/40. je že izdelan, razen nekaj postavk, katere še dopolnjujejo in popravljajo.

Kmetška hranilnica v Ljubljani izplačuje hranilne vloge do 2000 — din v celoti, do din 5000 — 20% in do 10.000 — din 10%.

Na svetovni razstavi v New Yorku bo zastopana tudi Slovenija z izdelki domače obrti ter pokrajinskimi slikami.

Obrtno društvo v Mariboru zgradi obrtniški dom.

Strokovni tečaji za mizarje. Pod okriljem Zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani se vršita za mojstre in mizarске pomočnike tečaj za strokovno risanje za začetnike in tečaj za notranjo arhitekturo. Poleg tega pa se vrše trikrat na teden zvečer od 19. do pol 21. ure predavanja o kalkulaciji, knjigovodstvu in blagovanstvu.

Zakon o obrtih. V začetku leta 1938. je ministrstvo za trgovino in industrijo poslalo vsem delodajalskim zbornicam v izjavo nov osnutek zakona o izpremembah in dopolnitvah obrtnega zakona. Delodajalske korporacije so k osnutku novega zakona predložile ministrstvu tudi svoje mišljenje. Delavske zbornice do danes osnutka zakona, ki spreminja obrtni zakon, niso dobile na vpogled.

Pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani je bilo imenovano novo ravnateljstvo.

Kmetijska zbornica se istotako, kakor Delavska pritožuje, da jo pristojni faktorji ne zaslišijo za mnenje, kadar se pripravljajo načrti zakonov, uredb in pravilnikov.

Okrožni odbor obrtniških združenj v Mariboru je likvidiran. Začetkom decembra je bila sklenjena likvidacija mariborskega Ok. O. obrtniških združenj, ker se je obrtništvo prepričalo, da mu ta organizacija pri danih razmerah in položaju ne more uspešno konstituirati.

Obrtniška zbornica v Zagrebu je imela v drugi polovici decembra svojo plenarno sejo, na kateri so bila podana važna poročila o uspešnem poslovanju in delovanju Obrtniške zbornice v Zagrebu. O vseh obrtniških vprašanjih, ki so pereči so bila podana poročila ter po obširnih razpravah sprejeti potrebni sklepi tako glede uredbe o socialnem zavarovanju in drugem. Sprejet je bil tudi po obrazložitvi in krajši razpravi proračun za leto 1939., ki znaša **1.272.000 din**, kateri je nekoliko višji od lanskega vsled izdatkov za novo gradnjo „Maticе hrvatskih obrtnikov“ v Zagrebu. Sprejet je bil tudi proračun Zavoda za pospeševanje obrti v znesku 655.000 din.

Bat'a se mora izseliti iz Sudetskih pokrajin. Glede na priključenje Sudetskih pokrajin Nemčiji je postalo tudi vprašanje „Batovih“ prodajal in popravilnic, posebno vprašanje. Kakor se poroča, je že odrejeno po ministrstvu gospodarstva Nemčije vse potrebno za likvidacijo teh prodajal in popravilnic, na katerih mesto bo postavljen obrtnik čevljar, da se tako zagotovi čevljarskemu obrtništvu boljše pogoje za existenco, pa tudi da prednost obrtniškemu ročnemu delu.

Obrtniški dan — 1. decembra je bil tudi letos praznovan širom naše domovine posebno pa v Srbiji. Ob tej priliki je obrtništvo ponovno dokazalo svojo krepko voljo ter zamozavest, da je obrtništvo temelj države. Škoda je le, da se to praznovanje ne izvaja enotno v celi državi, kar bi imelo še večji pomen.

Obrtniška zbornica v Nišu posluje že nad leto dni ter je bila ustanovljena, kakor znano, z uredbo z dne 28. septembra 1938; kakšnih posebnih rezultatov še ni mogla ta zbornica pokazati glede na kratak obstoj in pa svoje področje in število pripadništva.

Obrtniška zbornica v Sarajevu je imela v petek dne 16. decembra svojo plenarno sejo, na kateri so bila podana poročila o stanju obrtništva na področju te zbornice, ki obsega vso Drinsko banovino. Med drugim je bilo tudi poročanje da posejudo Obrtniška zbornica v Sarajevu že potrebno zemljišče in 400.000 din gotovine v svrhu gradnje svojega doma. Izgleda, da bo dom Obrtniške zbornice v Sarajevu še letos pod streho. Sprejet je bil tudi proračun za leto 1939., ki znaša 406.000 din, katere vsota dokazuje o možnosti obstoja in uspešnega samostojnega delovanja obrtniških zbornic, saj ima zbornica v Sarajevu skoraj polovico manj pripadnikov, kakor ljubljanska pa je pokazala že lepe uspehe svoje-ga dela.

Proračun Zbornice za TOI v Ljubljani odobren. Banska uprava je odobrila proračun Zbornice za TOI v Ljubljani za leto 1939. s preliminarnimi dohodki 3.799.142 din ter izdatki v znesku 3.783.459 din, torej s presežkom 6.683 din. Obenem je bilo odobreno, da se v kritje zborničnih potrebščin v letu 1939. odmerja in pobira 8% doklada od osnovnega davka, pridobnine in družbenega davka, razen v primerih, v katerih se plačujejo v smislu zakona o pobiranju zborničnih doklad minimalni prispevki in sicer davkoplačevalci, ki plačujejo pridobnino pavšalno (mali obrtniki), so dolžni plačati Zbornici letni prispevek, ki znaša, če delajo sami 10 din, če delajo z enim pomočnikom 15 din in če delajo z dvema pomočnikoma 20 din. Razen tega se bo pobirala 8% doklada na 50% minimalnega družbenega davka po drugem odstavku čl. 86 zakona o neposrednih davkih.

Tiskali J. Blasnik naasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.